

info@vasteras.se

buf@vasteras.se

Västerås kommun

Rektorn vid Skiljeboskolan 6-9

lars-erik.nordin@vasteras.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Skiljeboskolan 6-9
i Västerås kommun

2014-05-12

2(12)

Dnr 43-2013:4722

Tillsyn i Skiljeboskolan 6-9

Skolinspektionen genomför tillsyn i Västerås kommun under våren och hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Skiljeboskolan 6-9 besöktes av Skolinspektionen den 8 april 2014 och den 9 april 2014.

Fakta om skolenheten

Skiljeboskolan 6-9 är en kommunal skolenhet i Västerås kommun. Vid tidpunkten för tillsynen hade Skiljeboskolan 315 elever. Skolenheten leds av en rektor och den pedagogiska personalen är indelad i tre arbetslag. Rektorn bildar tillsammans med arbetslagsledarna enhetens ledningsgrupp.

Kunskapsresultat

Årskurs 6

Enligt Skolverkets statistik, för de nationella ämnesproven i årskurs 6 för läsåret 2012/2013, uppnådde 74 procent av eleverna i Skiljeboskolan kravnivån på samtliga delprov i matematik. Motsvarande värde för riket var högre och uppgick till 79 procent. Det skiljer sig dock i resultaten mellan pojkar och flickor på Skiljeboskolan. Näst intill alla flickor nådde kravnivån, medan andelen pojkar som nådde kravnivån var 54 procent. Skillnaden mellan pojkars och flickors resultat var densamma när det gäller måluppfyllelsen på de nationella ämnesproven i ämnet svenska. Sammantaget uppnådde 73 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov. Detta kan jämföras med det högre värdet för riket som uppgick till 82 procent. I ämnet engelska uppnådde 91 procent av eleverna i årskurs 6 kravnivån på samtliga delprov. Motsvarande värde för riket var lägre och uppgick till 87 procent. I ämnesproven i engelska var det ingen skillnad mellan pojkars och flickors resultat.

Årskurs 9

Av Skolverkets nationella statistik för läsåret 2012/13 framgår att 52 procent av eleverna i årskurs 9 nådde målen i alla ämnen, detta kan jämföras med det genomsnittliga värdet i riket som samma läsår var 77 procent. 64 procent av eleverna var behöriga till gymnasieskolan.

2014-05-12

3(12)

Dnr 43-2013:4722

Detta kan jämföras med riket där 88 procent av eleverna var behöriga. Det genomsnittliga meritvärdet våren 2013 var 188. Det genomsnittliga värdet för riket var vid samma tidpunkt 213.

I skolans egen redovisning framkommer att 14 elever som vid terminsslutet inte var behöriga till gymnasiet blev behöriga genom matematikundervisning under sommarlovet.

Helhetsbedömning

Efter ett antal år med ett tematiskt arbetssätt och scheman som skulle byggas allt eftersom, framkom enligt uppgift från rektorn ett stort behov av att strama upp verksamheten i Skiljeboskolan. Många lärare hade redan lämnat skolan och elevernas kunskapsresultat var låga. Nuvarande rektor anställdes för två år sedan och Skolinspektionens samlade bedömning är att Skiljeboskolan i dag i många avseenden fungerar väl i förhållande till de områden som granskats. Skolans rektor bedöms vara en tydlig pedagogisk ledare som bedriver ett systematiskt arbete med att tillsammans med personalen utveckla verksamheten. Skolans kunskapsresultat är dock fortfarande låga. Efter vårterminen 2013 var endast 64 procent av eleverna i årskurs 9 behöriga till gymnasieskolan.

Utifrån att ett stort antal elever inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås i alla ämnen samt brister i skolans arbete med särskilt stöd är Skolinspektionens samlade bedömning att det särskilda stödet måste förbättras.

För att skapa en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero organiseras undervisningen vid Skiljeboskolan i årskursvisa arbetslag vilka har lektionssalar i var sin korridor. Skolinspektionen bedömer dock att i vissa klasser behövs ytterligare insatser för att alla elever ska tillförsäkras studiero. Skolan behöver också se till att ordningsregler för skolenheten upprättas under medverkan av eleverna och därefter beslutas av rektorn.

För att skapa en lugn och trygg skolmiljö organiseras lärarnas tjänstgöring till ett visst arbetslag. Detta har dock medfört att några av lärarna undervisar i samhällsorienterande och naturorienterande ämnen vilka de inte har utbildning för.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på de brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västerås kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister.

De vidtagna åtgärderna ska senast den 18 augusti 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Se till att utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras studiero.
- Se till att ordningsregler utarbetas under medverkan av eleverna samt följs upp vid skolenheten.
- Se till att det upprättas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling långsiktigt och det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Studiero

I skollagen anges att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

I Skolinspektionens enkäter, vilka har besvarats av elever, pedagogisk personal och vårdnadshavare inför tillsynen, svarar drygt en tredjedel av personalen att arbetet med att upprätthålla ordning i klassrummet upptar en stor del av undervisningstiden. I intervjuer med rektorn, elever och lärare bekräftas enkäternas bild av att det är problem med studieron. Det framkommer att det skiljer sig vad gäller studieron på lektionerna mellan olika klasser och att problemen är störst i de lägre årskurserna. Intervjuade elever framför också att det är stor skillnad mellan lärarna när det gäller toleransnivå samt hur, och när, de tillrättavisar eleverna. Mot bakgrund av elevernas låga kunskapsresultat och uttalanden från både elever och lärare att lärandet på lektionerna försvåras av den dåliga studieron, bedömer Skolinspektionen att skolan behöver se till att utbildningen utformas på sådant sätt att alla elever tillförsäkras studiero.

Ordningsregler

Enligt skollagen ska det för varje skolenhet finnas ordningsregler. De ska utarbetats under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Vidare anges att rektorn beslutar om reglerna.

I intervjuer med rektorn, lärare och elever framkommer olika uppfattningar om skolans ordningsregler. Rektorn uppger att det finns enkla och få ordningsregler, bland annat en regel om att ingen rökning får förekomma på skolans område. Utöver de gemensamma reglerna har olika arbetslag och enskilda klasser egna ordningsregler, enligt rektorn. I intervjuer med elever och lärare anges att sådana regler exempelvis kan handla om att inte använda fula ord eller att dörren till klassrummet är stängd efter lektionsstart för att klassen inte ska störas av elever som kommer för sent. Eleverna uppger i intervju att de inte har varit med om att ta fram några gemensamma regler. Skolinspektionens samlade bedömning är därför att skolans saknar gemensamma ordningsregler för skolenheten i enlighet med skollagens bestämmelser.

Plan mot kränkande behandling

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska även se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skiljeboskolan har en plan mot kränkande behandling som reviderats 2011 och 2012. En ny revidering påbörjades i november 2013, men den är ännu inte slutförd. Gällande plan innehåller en vision, definitioner av viktiga begrepp, ansvarsfördelning vid förebyggande och åtgärdande arbete, allmänna och specifika åtgärder, samt en tidsplan för olika kartläggningsinsatser. Dock saknas en utvärdering av föregående års insatser och en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. Enligt Skolinspektionens samlade bedömning saknar därmed Skiljeboskolans plan mot kränkande behandling delar som ska ingå i en sådan plan.

2014-05-12

6(12)

Dnr 43-2013:4722

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med att ge alla elever trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 3, 5 §§, 6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att den som uppmärksammar att en elev inte kommer att uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller har andra svårigheter i skolsituationen anmäler det till rektorn.
- Se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds samt att samråd med elevhälsa sker vid utredningen, om det inte uppenbarligen är obehövligt.
- Se till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven av särskilt stöd är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Se till att rektorn fattar beslut om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång enligt författningarnas krav.
- Se till att beslut om placering av en elev i särskild undervisningsgrupp fattas i enlighet med bestämmelserna och att beslutet följs upp och utvärderas.

Motivering

Anmälan till rektorn och skyndsamt utredning

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds.

2014-05-12

7(12)

Dnr 43-2013:4722

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn och lärare framgår att personal, som uppmärksammar att en elev riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, inte regelmässigt anmäler detta direkt till rektorn. Det framgår vidare att skolan har som rutin att när en lärare uppmärksammar att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven anmäls detta först till elevens mentor.

Därefter utreder läraren själv eller tillsammans med mentorn och andra kollegor elevens behov. Först därefter, om läraren bedömer att ett åtgärdsprogram måste skrivas, anmäls detta till rektorn.

Skolinspektionens samlade bedömning är att den rutin som skolan har idag inte ger rektorn möjlighet att säkerställa att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt.

Samråd med elevhälsan

Av skollagen framgår att vid utredning av en elevs eventuella behov av särskilt stöd ska samråd ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Av förarbeten (prop. 2009/10:165, sid 291) framgår att det kan variera hur stort behovet av samarbete med elevhälsan är i det enskilda fallet, till exempel behöver skolan inte alltid samråda med den medicinska delen av elevhälsan. Det är dock väsentligt att det finns lokalt utformade rutiner för rektorns samråd med elevhälsopersonalen.

Av Skolinspektionens intervjuer med rektorn, lärare och personal från elevhälsan framgår att skolan saknar rutiner för hur samråd med elevhälsan ska ske i samband med en utredning av en elevs behov av särskilt stöd och att samråd endast sker i vissa fall.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att utreda en elevs behov av särskilt stöd brister genom att det saknas rutiner för samråd med elevhälsan i samband med utredningen och att samråd endast sker i vissa fall.

Åtgärdsprogram

Av skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av några exempel på åtgärdsprogram som har utarbetats vid skolan. I dessa framgår inte på ett tydligt sätt vilka kunskapskrav eleven har svårigheter att nå eller vilka andra speciella svårigheter eleven har i sin skolsituation. De åtgärder som beskrivs är ofta allmänna och det är svårt att se hur en specifik åtgärd som skolan ska vidta motsvarar ett specifikt behov hos eleven. Flera av de åtgärder som beskrivs i de åtgärdsprogram som Skolin-

spektionen tagit del av, handlar inte om det särskilda stöd som skolan avser att ge utan om vad eleven ska göra, exempelvis ta mer ansvar, komma i tid eller gå på så kallade arbetspass efter skoldagens slut.

Den kommungemensamma blankett som finns för åtgärdsprogram uppfattas av intervjuade lärare som krånglig och svår att fylla i, vilket också visar sig vid Skolinspektionens dokumentgranskning. Det som står under en rubrik i ett åtgärdsprogram hittas i ett annat åtgärdsprogram, under en annan rubrik. Några av de uppföljningar och utvärderingar av åtgärdsprogram, som Skolinspektionen tagit del av, visar att de som utvärderat har haft svårt att följa de åtgärder som genomförts och vilket resultat dessa gett.

Särskild undervisningsgrupp

Av skollagen framgår att särskilt stöd som huvudregel ska ges inom den elevgrupp som en elev normalt tillhör. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Om det finns särskilda skäl får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. Beslut om placering av en elev i särskild undervisningsgrupp ska fattas av rektor och kan inte delegeras till någon annan i personalen. Beslutet om placering ska, som alla former av särskilt stöd, följas upp och utvärderas.

Vid Skiljeboskolan finns en särskild undervisningsgrupp kallad Aspen, för elever med Aspergers syndrom. Enligt rektorn kommer eleverna i gruppen från olika skolor i kommunen. I samband med placering i gruppen, görs ett skolbyte för eleverna och de har inte längre någon annan skol- eller klassplacering. Rektorn på Skiljeboskolan har således ansvar för de elever som är placerade i skolans särskilda undervisningsgrupp.

Vid intervju med rektorn har framkommit att det åtgärdsprogram som innebär att eleven placeras i särskild undervisningsgrupp inte alltid beslutas av rektorn på Skiljeboskolan. För vissa elever beslutas åtgärdsprogrammet av rektorn på den föregående skolan.

Vid rektor- och lärarintervjuer samt verksamhetsbesök framkommer att verksamheten i Aspen inte är integrerad i den övriga verksamheten på skolan utan fungerar som en separat skola belägen i Skiljeboskolan. Eftersom eleverna flyttar från kommunens övriga skolor direkt till Aspen har de inte heller någon annan klasstillhörighet på Skiljeboskolan. Personalen beskriver att förutsätt-

2014-05-12

9(12)

Dnr 43-2013:4722

ningar och möjligheter för en "återslussning" till elevens tidigare klass eller någon ny klass i Skiljeboskolan i det närmaste saknas helt.

Skolinspektionen konstaterar att undervisning i en särskild undervisningsgrupp är en form av särskilt stöd som, precis som alla former av särskilt stöd, kontinuerligt ska följas upp och utvärderas. Målet med stödet ska vara att eleven kan återvända till sin ordinarie klass. Skolinspektionen finner härvid att inte samtliga elever i den särskilda undervisningsgruppen har åtgärdsprogram som ligger till grund för placering och saknar ordinarie klasstillhörighet

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 7-9 och 11-12 §§ skollagen,

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Motivering

Enligt skollagen ska betyg beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn.

Vid intervju med rektorn framkommer att det för undervisningen i finns lärare, utan legitimation och utan utbildning för den undervisning läraren beskriver. Vidare framkommer i intervju med lärare att läraren sätter betyg utan samråd med utbildad/legitimerad lärare eller rektorn. Någon tydlig rutin för hur betyg ska sättas om lärare saknar utbildning och legitimation finns inte på Skiljeboskolan.

2014-05-12

10(12)

Dnr 43-2013:4722

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans arbete med betygsättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 14, 16 §§ skollagen

Personalkompetens

Bedömning

Västerås kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Personalkompetens.

- Se till att de lärare som används har utbildning för den undervisning de ska bedriva.

Motivering

Utgångspunkten i skollagen är att lärare ska ha utbildning för den undervisning de bedriver. Det innebär att lärarens utbildning måste överensstämma med den skolform, årskurs och de ämnen som läraren undervisar i. Från den 1 december 2013 gäller krav på legitimation.

Skolinspektionens utredning visar att det finns lärare vid Skiljeboskolan som undervisar i ämnen som de inte har utbildning för. Det gäller bland annat i slöjd samt vissa samhällsorienterande och naturorienterande ämnen. Enligt rektorn är anledningen till det senare att eleverna i respektive arbetslag ska undervisas av så få lärare som möjligt. Rektor uppger också att några av de utbildade lärarna nu kompletterar sin utbildning för att få en bredare behörighet.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister när det gäller personalens kompetens. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristen.

2014-05-12

11(12)

Dnr 43-2013:4722

Författning

2 kap. 13-15, 17-19 §§ skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Ärendet har föredragits av undervisningsråd Ingrid Åsgård

Maria Caryll
Beslutsfattare

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.